[További információk: https://so.hu.museum-digital.org/object/660896 vom 2024.04.28]

Tárgyak:	Plakát
Intézmény:	Nagyatádi Kulturális és Sport Központ – Városi Múzeum Széchenyi tér 2. 7500 Nagyatád + 36 82 352 028
Gyűjtemények:	Helytörténeti dokumentumtár
Leltári szám:	NVM_T_2020.7.3

Leírás

Nagyatádon 1909-ben adták át a dohánybeváltó üzemet, amelynek léte, működése a község fejlődésére nézve nagy előrelépést jelentett. (Dél-Somogyban az első dohánybeváltó Szulokban létesült, mert ott termesztették a nagy levelű, sötétbarna, vastagon erezett Szuloki fajtát.) A dohánybeváltók fogalma szorosan összefügg a dohánytermesztés egyedáruságával, azaz monopóliumával, illetve a dohányjövedékkel. A dohányjövedék teljes egyedáruságot jelent, vagyis azt, hogy mind a nyers dohány, mind pedig a dohánygyártmányok felett kizárólagos rendelkezési jog illeti meg az államot. A megtermelt dohányt az állam a termelőtől az ún. dohánybeváltókban veszi át, itt történik az ellenérték kifizetése is. A dohánybeváltók további feladata a dohánylevelek tárolása, kezelése a dohánygyárba való elszállítás előtt. A nagyatádi üzem két nagy, emeletes szárítóból és kiegészítő épületekből (szolgálati lakásokból, javítóműhelyből, portafülkéből) állt. A szárítókban épültek az első nagyatádi liftek, amivel a bálákat mozgatták az egyes emeletek között.
A II. világháború után a dohányjövedék pénzügyminisztériumi irányítása megszűnt, és nemzeti vállalatok jöttek létre. A szocializmus évtizedeiben a szervezet és az elnevezés többször is módosult, 1971-ben megalakult a Dunántúli és Duna-Tisza közi Dohányfermentáló Vállalat (és annak Nagyatádi Dohánybeváltó Üzeme).
Az 1980-as évektől kezdve megváltoztak a hazai dohánytermesztés és -feldolgozás körülményei. Az 1990-es évek elején Somogyban már csak 250 hektáron, a korábbi termőterület negyedén termeltek dohányt. 1995-ben a nagyatádi dohánybeváltót bezárták, épületeit, területét eladták.
Az épületek hasznosításával kapcsolatos tervek nem valósultak meg, a dohányszárítók, irodaépületek és lakások pusztulásnak indultak, a parkosított terület gyönyörű és különleges növényzete elgazosodott, elvadult. 2016-ban az egyik romos kiszolgáló épületben találtunk rá ezekre az 1970-es évekből származó üzemi plakátokra, amelyek meglepően jó állapotban vészelték át a pusztulás időszakát. Néhány más tárggyal, dokumentummal bementettük őket a múzeumba, hogy legalább néhány kézzel fogható emléke megmaradjon e nagymúltú intézménynek.

Alapadatok

Anyag/ Technika:	Kartonpapír/gyári
Méretek:	47 x 30,3 cm

Események

Felhasználás	mikor	1970-es évek
	ki	Dohánybeváltó üzem (1909-)
	hol	Nagyatád

Kulcsszavak

- Plakát
- dohány
- dohánybeváltó üzem

Szakirodalom

- Takács Lajos (1964): A dohánytermesztés Magyarországon. Budapest